

IDEELL
KULTURALLIANS

KiCK

KVALITET I CIVILSAMHÄLLETS KULTURSAMVERKAN

METODVERKTYG

Att samråda med civilsamhället inom
kultursamverkansmodellen

Innehållsförteckning

Inledning	3
Bakgrund	4
1. Förberedelse	
Kartläggning av tidigare arbete med kulturplaner	6
Kontaktytor med civilsamhället mellan kulturplanerna	7
Metoder för inventering av civilsamhället	8
Syfte-Målformulering	9
2. Planering inför samråd	
De sex principerna	10
Lathund	12
Särskilda samråd	14
Inbjudan & Frågeställningar	15
Mall för formell inbjudan till samråd	16
Exempel på inbjudning (särskilt samråd)	17
Exempel på inbjudning (öppet förmöte)	18
3. Genomförande av samråd	
Form av samråd	19
Tid & Plats	19
Våra olika roller	20
Språk och begrepp	20
Att undvika omedveten härskarteknik	21
Tips och frågor i särskilda samråd	24
4. Uppföljning	
Lathund för utvärdering	25
EU-koden medverkan i beslutsprocesser	26
Exempel på analys av inbjudan	28

Inledning

Det här metodverktyget är tänkt att vara till hjälp för dig som på ett eller annat sätt ska samråda med civilsamhället. Tanken är att du som användare på ett enkelt sätt ska kunna organisera och planera arbetet med samråden. Genom olika mallar, en matris för beslutsprocesser, lathund, frågeställningar och civilsamhällets sex principer som grund, är verktyget en vägledning till att kvalitetssäkra samråden.

Metodverktyget är framtaget av Ideell kulturallians och riktar sig främst till offentlig förvaltning som har ansvar för att ta fram kulturplaner och arbeta med samrådsprocesser med civilsamhället. Vi vill genom verktyget öka förståelsen för civilsamhällets förutsättningar och öka chanserna att få till samråd som är relevanta och meningsfulla för alla som deltar. Det är via tanke och omsorg om alla de ibland till synes små detaljerna i materialet, som gör att samråden utvecklas och ger resultat. Att utveckla samråd är en långsiktig process som bygger på långsiktig samverkan över tid. Broarna mellan våra olika världar behöver byggas på respekt, tillit och lusten att lära sig något nytt om varandra.

Ideell kulturallians

Bakgrund

Ideell kulturallians (IKA) är en nationell samarbetsorganisation för civilsamhällets organisationer på kulturområdet. Vi arbetar för att synliggöra betydelsen av de samhällsinsatser som görs av våra organisationers medlemmar och att bli en starkare röst gentemot politiken och förvaltning. Ideell kulturallians bidrar med expertis omkring kulturorganisationernas förutsättningar och gemensamma behov av utvecklingsinsatser. Inom ramen för kultursamverkansmodellen har det mesta av vårt arbete riktat in sig mot den regionala nivån. Vårt mål är att det bildas regionala IKA som ska samla det breda civilsamhället under ett gemensamt paraply. Där civilsamhället kan samverka runt frågor av gemensamt intresse och vara en samtalspart till myndigheter och politiken.

I och med förslaget till kultursamverkansmodell fick civilsamhället en ny roll i relation till den regionala nivån och den offentliga förvaltningen. Civilsamhället blev en utpekad part som regionerna skulle samråda med inför arbetet med att ta fram kulturplanen. Inga nya pengar riktat till civilsamhället följde med förslaget och inget uttalat syfte om varför samråd skulle ske med oss. Samtidigt som det i grunden fanns en tydlig idé om att kulturpolitiken skulle flyttas närmare medborgarna. Samrådsprocesserna skulle på så sätt öka människors deltagande i kulturpolitikens utformning, det skulle stimulera till samverkan, öka kommunikationen och bredda kunskapsunderlaget. Många av civilsamhällets organisationer ställde sig positiva till förslaget om en kultursamverkansmodell. Ett förslag som på sätt och vis tvingar regionerna att ta kontakt med civilsamhället kunde förhoppningsvis bidra till att synliggöra kulturföreningarna och förbättra förutsättningarna för det breda och brokiga kulturverksamheterna.

Bara några månader efter att propositionen på kulturområdet presenterades, kom regeringens förslag om att ersätta dåvarande folkrörelsepolitik till en politik om det civila samhället. Enligt förslaget önskade man att politiken skulle omfatta både de traditionella och nyare formerna för engagemanget. Ett sätt att bredda folkrörelsetanken och tänka in att vi i framtiden kanske väljer att organisera oss på andra sätt. På kulturområdet tycktes detta nya begrepp skapa viss förvirring som gjort det svårt att veta vilka som ska räknas in i civilsamhället. Definitionen av vad som *inte* är civilsamhället säger inte så mycket om man inte ser kopplingen till tidigare folkrörelsepolitik. När regionerna, som har uppgiften att samråda med civilsamhället har svårt att definiera vilka de är, ger det negativa signaler utåt. Det blir tydligt när man jämför kulturplanerna att beskrivningen av vad som är civilsamhället skiljer sig åt och ibland är skillnaderna stora.

Samrådsprocesserna har hitintills genomförts med olika grad av engagemang och kvalitet. Men generellt är behovet stort av att utveckla samverkan med civilsamhället och öka civilsamhällets deltagande i samrådsprocesserna. Regionerna har för det mesta regelbundna och goda kontakter med de delar av civilsamhället som har regionala föreningar och där det finns personal. Utmaningen är att få fatt i det breda civilsamhället, både att konkret nå dessa grupper och att sedan locka dem att delta i samråden. Av de regionala kulturföreningar som finns är de flesta svaga och få har exempelvis personal anställda. Kanske byggde idén om samråd på regional nivå på en felaktig bild av föreningslivet. Organisationerna är inte som tidigare organiserade i pyramidstrukturer utan skulle nog bäst kunna beskrivas som timglasformade, starka lokalt med starka centrala förbund. Många organisationer har dessutom gått från tre-ledsorganisationer till två-leds. För regionerna blir det svårt att samråda med ett regionalt civilsamhälle som är svagt organisatoriskt. Samma sak gäller civilsamhället, det är inte lätt att kunna bidra eller ställa krav på regionen när det knappt

finns kraft nog att delta på ett möte. Om det sedan finns en ambition att möta även det civilsamhälle som sällan har regionala föreningar som exempelvis etniska föreningar, föreningar inom amatörkulturen, hos ungdomskulturen eller festivalarrangörer, så är utmaningarna stora.

Ideell kulturallians försöker bidra genom att få civilsamhället att hjälpa åt och att gå samman för att tillsammans kunna vara en part i samråden. Men eftersom det inte finns några morötter i form av extra resurser kan reformen bara erbjuda en arena för samråd och ge förhoppningar om att det leder till en positiv förändring av kulturföreningarnas förutsättningar och utvecklingsinsatser för deras verksamheter. Därför är det av vikt att just samråden blir meningsfulla och kvalitativa.

1. Förberedelse

Kartläggning av tidigare arbete med kulturplaner

Denna mall är till för att göra en bakåtblickande orientering över hur kulturplansarbetet sett ut i en region/landsting. Det kan vara ett sätt för ny personal att komma in i arbetet eller en gemensam övning för en ny grupp att arbeta tillsammans med frågorna. Den kan också användas av externa processledare, etc.

- Hur har tidigare arbete med kultursamverkansmodellen sett ut i förhållande till civilsamhället?
- Vilka kvalitativa bedömningar har gjorts av tidigare samråd?
- Hur genomfördes samråden?
- Vilka processmetoder användes?
- Hur gick inbjudan ut?
- Hur återkopplades?
- Hur har kulturplansarbetet utvecklats?
- Vilka andra undersökningar/kartläggningar har gjorts i anslutning till kulturplansarbete?
- Hur har man arbetat tidigare med att göra arbetet med kulturplanerna transparent?
- Hur har det återkopplats och till vem?

Underlag för kartläggningen:

Tidigare kulturplaner

Projektplanering/tidtabeller/kommunikationsplaner från förra kulturplanen

Mötesanteckningar/dokumentation från tidigare genomförda samråd

Utvärderingar och rapporter av samråd

Kontaktytor med civilsamhället mellan kulturplanerna

Den här mallen är till för att underlätta inventeringen av civilsamhällesorganisationer i en region/landsting. Den syftar även till att göra en kartläggning av hur kultursamverkansmodellen fungerar löpande, mellan kulturplanerna.

- Hur ser regionens strukturer för samverkan med civilsamhällets kulturorganisationer ut?
- Vilka parter känner vi till inom civilsamhällets kulturorganisationer (paraplyorganisationer, etc)?
- Finns överenskommelser/löpande dialog med civilsamhällesorganisationer generellt?
- Vilka undersökningar/kartläggningar har redan gjorts av civilsamhällets kulturorganisationer?
- Vilka önskemål har regionen när det gäller inventering av civilsamhällesorganisationer, särskild fokus? Finns några glapp? (Ungdomsorganisationer? Etniska föreningar? Arrangörer? Etc?)
- Hur ser kontaktytorna ut med civilsamhället mellan kulturplanerna?

Underlag:

Inventeringar/dokumentation av samråd med civilsamhällesorganisationer inom kulturområdet.

Handlingsplaner eller andra ev. befintliga dokument som gäller civilsamhället.

Metoder för inventering av civilsamhället

Att göra en inventering är tidsödande, i första hand därför att föreningslivet är föränderligt och uppgifter ofta inte blir uppdaterade. En avvägning bör göras när det gäller hur mycket tid man investerar, i relation till vilken information man verkligen behöver. Ska man inte skicka ut personlig inbjudan med namn eller ringa till organisationen är det kanske inte nödvändigt att bygga listor med kontaktpersoner och telefonnummer. Ofta används personliga mejladresser och telefoner, så uppgifterna kan lätt vara inaktuella vid nästa årsmöte. Föreningsnamn och mejladresser kan ibland kanske räcka.

1. Regionens egna register - Där de regionala ideella kulturaktörerna som fått verksamhetsbidrag och projektbidrag de senaste fem åren lagts till.
2. Kommunernas föreningsregister - Många av dessa ligger tillgängligt på nätet och är, utöver ovanstående de mest uppdaterade registren som finns. Listor på samtliga organisationer som sökt verksamhetsbidrag och utvecklingsmedel från regionens kommuner.
3. Nationella riksförbund - Det finns ett antal nationella ideella kulturorganisationer som har koll på vilka föreningar som finns regionalt och lokalt. Det finns även nationella samarbetsorganisationer att gå via som exempelvis ax (Amatörkulturens samrådsgrupp), MAIS (Musikarrangörer i samverkan), SIOS (Samarbetsorgan för etniska organisationer i Sverige) och Studieförbunden i samverkan.
4. Nationella bidragsgivare - Det går också att söka på projekt och organisationsbidrag via Arvsfonden, MUCF och Kulturbryggan genom att se vilka som fått pengar för olika kulturprojekt och därigenom hitta ideella kulturföreningar som fått större nationella anslag, men som kanske inte finansieras via kommuner och regioner.
5. Immi.se - När det gäller att hitta etniska kulturföreningar är Immigrantinstitutet i Göteborg, en bra, men något utdaterad förteckning. Under "organisationer" kan man söka på riksorganisationer, såväl som lokala föreningar. Oftast är det bäst att samköra register från kommunerna med de från Immi för att komplettera kontaktuppgifter. På Immi finns ofta namngivna kontaktpersoner, t ex ordförande i föreningen. Fungerar inte kontaktuppgifterna hittar man ofta personerna via Hitta eller Eniro och kan då ringa dem för att be om en fungerande mejladress. Är de inte längre engagerade i föreningen kan de ofta hänvisa till nya kontaktpersoner, alternativt tala om ifall föreningen upphört.
6. Sociala medier - Används genom att posta efterlysningar via Facebook eller andra kanaler via de sociala medierna. Speciellt då man önskar nå särskilda föreningar som exempelvis ungdomsorganisationer eller etniska kulturföreningar.

Syfte-målformulering

Den här mallen är ett stöd för att skapa målformuleringar inför ett nytt arbete med en kulturplan. Tanken är att regionen/landstinget ska formulera tydliga syften för processarbetet med konkreta mål för vad man vill åstadkomma. Mallen vill också åt de indikatorer som redan används i utvärderingar, alternativt mätbara mål och indikatorer för dessa som kan användas framledes.

- Vilka frågor eller satsningar har regionen för avsikt att lyfta i kulturplanen för civilsamhället?
- Vad är syftet med regionens samråd med civilsamhället inom ramen för kulturplansarbetet? (målformulering)
- Hur kan fokus på civilsamhället förstärkas eller ökas i kulturplansarbetet generellt?
- Vilka förändringar vill man göra i kulturplansarbetet i samråd/samverkan med civilsamhället jämfört med tidigare år? (målbild)
- Var befinner sig regionen i nuläget när det gäller samverkan med civilsamhället? (mätbart kvantitativt och kvalitativt - baseline)
- Vilka förutsättningar finns för personella resurser för planering, genomförande och efterarbete?
- Vilka aktörer i förvaltning eller politiken kopplas in för att uppnå syfte och mål med samrådet?
- Hur ska utvärdering se ut och kommuniceras?

Underlag:

Befintliga dokument, enl. ovan.

2. Planering inför samråd

De sex principerna

Politiken för det civila samhället bygger på sex centrala principer. De har tagits fram i samverkan med civilsamhället och är avsedda att bidra till långsiktighet och kontinuitet i relationen mellan de olika aktörerna. De används också som utgångspunkt för uppföljningen av politiken för det civila samhället. De hjälper till att bedöma om politiken lyckats nå de civilsamhälls politiska målen.

Principerna kan användas som:

- Utgångspunkt för metodstödet
- Grund för utvärdering
- Del i återkoppling

Självständighet och oberoende

Det civila samhällets självständighet och oberoende avser organisationernas möjligheter att självständigt bedriva verksamhet. De inbjudna organisationer som tackar ja till deltagande i samråd förutsätts vilja bidra till att samrådet syfte uppfylls. Det bör dock alltid finnas utrymme för att organisationernas synpunkter kan avvika från regionens/landstingets ambition och inriktning, i så väl sak som process.

Dialog

Syftet med dialog mellan regionen och det civila samhällets organisationer är att bredda och fördjupa regionens kunskap och perspektiv samt – med respekt för varandras roller - bidra till att skapa ömsesidig förståelse och förtroende. Samråd mellan regionen och det civila samhällets organisationer ska präglas av ansvar och ömsesidighet, utgå från bådas förutsättningar och tillvarata båda sidors perspektiv och kompetens.

Kvalitet

Det civila samhällets organisationer definierar själva sin kvalitet.

I samråd är sakfråga och politik överordnade formen. Förvaltningen bör vara tydlig med syfte och förberedande underlag för att underlätta för organisationer att delta vid ett samråd och bidra med perspektiv och kunskap. Deltagande organisationer ska också få återkoppling och ha möjlighet att komma in med synpunkter efter samrådet. Det är främst kvaliteten i regionens underlag som ska breddas och/eller fördjupas.

Långsiktighet

Regionens utgångspunkt är att det är av stor vikt att det civila samhället generellt har goda, långsiktiga och stabila förutsättningar för sin existens och verksamhet. För samråd innebär det att regionen i planeringen och genomförandet av samråd skapar så goda förutsättningar som möjligt för det civila samhällets organisationer att delta. I detta beaktar regionen bland annat organisationernas tid och geografiska förutsättningar. Långsiktighet innebär också att regionen omhändertar inkomna synpunkter från samråd, både avseende process såväl som sak.

Öppenhet och insyn

Det civila samhället har viktiga funktioner i demokratin som intressebevakare, opinionsbildare och ifrågasättare. Därför är det angeläget att viktiga beslut föregås av en transparent process. I ett samråd innebär det att regionen tidigt identifierar, planerar och informerar om hur processen ska se ut och varför. Det är också viktigt att vara tydlig med vilka förväntningar det civila samhällets organisationer kan ha på ett samråd.

Mångfald

Olikhet är att betrakta som en tillgång i sig eftersom det skapar utrymme för innovation och mångfald. För samråd innebär det att olikhet i perspektiv och synpunkt är viktiga. Den överordnade principen för inbjudan bör ta sin utgångspunkt i sakkunskap och perspektiv. Urvalet av inbjudna organisationer ska kunna motiveras. Regionen beaktar hur förutsättningar kan skapas för att även mindre och specialiserade organisationer kan ges möjlighet att delta.

Lathund

Samråd kan hållas på flera stadier och vid olika tidpunkter i en beslutsprocess, i allt från insamlandet av kunskap tills dess att en fråga blivit utredd och det finns förslag till beslut. Samråd kan hållas i flera omgångar och i olika former i ett och samma ärende.

- **Förutsättningar**

Personella resurser och arbetstid måste avsättas för planering, genomförande och efterarbete. Viktigt att samrådet är politiskt förankrat. Närvaro av den politiska ledningen ger tyngd åt samrådet, visar att samrådet är politiskt prioriterat och ger signal om angelägenhet i ärendet.

- **Syfte**

Det är viktigt att tydliggöra syftet med samrådet för de deltagande organisationerna/föreningarna. Om syftet är oklart kan det leda till förväntningar som inte går att uppfylla och det finns risk för att samrådet kan uppfattas som skendemokrati från civilsamhällets sida. Tänk igenom innehåll och syftet. Kalla mötena för det de är; om det rör information, kalla det informationsmöte. Använd Koden till hjälp att definiera nivån. Försök vara så konkret som möjligt, ju mer allmänna eller abstrakta frågeställningar och underlag, desto svårare blir det att lämna synpunkter och desto sämre blir resultatet av samråden.

- **Urval av organisationer/föreningar**

Gör analys av målgruppen för ärendet och vilka från civilsamhället som representerar målgruppen. En väl genomförd målgruppsanalys skapar bättre förutsättningar för att ämnet för samrådet blir allsidigt belyst. Undvik att bjuda in utifrån informella kontakter, låt civilsamhället utse sina egna representanter. Urvalet av organisationer/föreningar bör kunna motiveras på ett trovärdigt sätt.

- **Process**

Om samrådet rör ett ärende som är direkt kopplat till en beslutsprocess, var tydlig med tidsplanen för denna och var i processen samrådet äger rum. Ta fram konkret information om frågan som ni ska samråda kring. Dokumentera samrådet.

- **Delaktighet**

Delaktighet är viktigt för att skapa förtroende och för visa respekt för civilsamhällets kunskap och synpunkter. Detta kan göras genom exempelvis komma överens om dagordningen för samrådet. Välj mötesmetoder så att alla deltagare har möjlighet att komma in med synpunkter. Ge möjligheter för deltagarna att efter samrådet komma in med skriftliga synpunkter.

- **Återkoppling**

De deltagare som lämnat synpunkter i ett samråd där konkreta förslag diskuteras bör få återkoppling. Försök att vara så tydlig som möjligt med vilka synpunkter som ni tagit hänsyn till och inte tagit hänsyn till. Sammanställ minnesanteckningar och skicka ut till deltagarna, via brev eller e-post. Samrådprocessen bör synliggöras på hemsidan, där frågeställningar, deltagare och minnesanteckningar finns.

- **Utvärdering**

Det är bra att redan innan avsatt tid och resurser för utvärdering av samrådet. Utvärdering krävs för att kunna kvalitetssäkra och utveckla samråden. Utvärdera samråden genom att skicka ut några frågor till deltagarna efteråt. Diskutera samrådet internt.

Särskilda samråd

Ibland behöver samråd ske med en viss grupp/föreningar/aktörer inom det civila samhället. Det kan vara en specifik fråga som gör att arrangera ett större möte inte fungerar optimalt. Det kan också vara att någon grupp står utanför de gängse strukturerna och därför kräver mindre forum för samtal för skapa trygghet och tillit i mötet.

Dessa möten kräver i grunden inget annat förhållningssätt än övriga större samråd. Men några punkter är ändå extra bra att tänka på:

- **Syfte och mål**

Är det ett specifikt tema/fråga/område som det ska samrådas om förväntas de inbjudna att de ska bidra med särskild kompetens och perspektiv. Frågan kan man behöva förberedas i de egna föreningarna.

Är det en grupp som är ny/mindre/finansiellt svagare blir prislappen hög för dem att delta på ett möte. Valet att samråda kan ställas emot övrigt ideellt engagemang för den egna verksamheten.

Genom att bjuda in till ett särskilt samråd är det viktigt att kunna motivera varför vissa har blivit inbjudna och andra inte.

- **Lägg mötet på rätt nivå**

Tänk igenom om det särskilda samrådet är en del i en längre process, behövs underlag skickas ut innan? Behöver deltagarna läsa in sig innan mötet?

Det är många förkortningar och begrepp som används i en förvaltning/organisation som förutsätter att deltagarna är initierade i verksamheterna. Välj vilken nivå som bäst kommunicerar med de man samråder med.

- **Uppföljning**

Om samrådet krävt av civilsamhällets företrädare att bidra med tid och kunskap är det viktigt att återkoppla och berätta vad som hänt efter mötet och/eller hur den informationen tagits för att eventuellt behandlas vidare.

Ett mer personligt möte som har till främsta syfte att öka tilliten och lära känna en ny grupp gör bra i att återkoppla rätt snart efter mötet. Att tacka deltagarna för att de kom och deltog och gav av sin tid och delade med sig av sin kunskap.

- **Utvärdering**

För att säkerställa kvaliteten av det underlag som samråden ger behöver de inbjudna representanterna från civilsamhället ha möjligheter att komma med synpunkter på samrådets genomförande. Frågor att ställa rör urvalet av inbjudna föreningar/organisationer, om någon organisation saknas, om ändamålsenligheten, organisationers egna bidrag, behov av fortsatt samråd i en fråga, uppfyllande av förväntningar av samrådet, förutsättningar att förbereda sig, kvalitén på återkoppling och information.

Inbjudan & frågeställningar

När syfte, målet, målgrupp och valet av nivå (*informationsmöte, samråd, dialog eller annat*) på mötet bestämts så ska inbjudan formuleras. Idén om samrådet ska kommuniceras ut till en specifik målgrupp eller flera målgrupper. Ju fler målgrupper som ska nås desto svårare kan det vara för mottagaren att värdera betydelsen av att delta. Men för att göra det lättare för de inbjudna att ta ställning till om de ska delta är ett tydligt budskap att föredra.

Skillnaden mellan hur en inbjudan uppfattas kan vara stor beroende på om mottagaren har en förståelse för vad samrådet är eller om du blir inbjuden för första gången. Det är bra att fundera lite över hur balansen mellan de olika målgrupperna ser ut och vad det kan få för betydelse för utformningen av inbjudan.

Att vara noga med att beskriva vad det är för ett samråd är viktigt så att inte inbjudan oavsiktligt skapar fel förväntningar på mötet. Framförallt om den tänkta målgruppen kan förväntas vara nya i sammanhanget. Det kan därför vara svårt att formulera inbjudningar till ett brett civilsamhälle. Om inbjudan riktar sig till en grupp initierade personer så är det lättare att använda visionära rubriker och större retoriska frågor, både därför att mottagaren kan tolka undermeningen och att de faktiskt kan vara i en position där de är med och påverkar de större strategierna.

I en inbjudan till ett brett civilsamhälle så är en dagordning eller punktlista ett sätt att skapa tydlighet om upplägget av samrådet. Konkreta frågeställningar bidrar till att hjälpa föreningar eller grupper att avgöra om det är det här samrådet som ska prioriteras eller inte. Och ifall den som är utsedd representant ska vara där för att lyssna eller aktivt delta med ett budskap till samrådet.

Genom att välja konkreta frågeställningar som också öppnar upp för fler målgrupper så att fler kan känna igen sig, ökar chansen till deltagande. Men det måste synas redan i inbjudan och inte när bekräftelsen om deltagande kommer. Att i ett nästa steg erbjuda civilsamhället att föreslå ett tema eller en fråga är också ett bra sätt att fila ner eventuella trösklar för nya deltagare att ta sig till samrådet.

På de följande sidorna kommer några exempel på olika inbjudningar:

Mall för formell inbjudan till samråd

Med samrådet vill regionen/länet höja kvalitén i arbetet med att ta fram en kulturplan genom att fördjupa och bredda kunskapsunderlaget. Utifrån den särskilda kompetens och perspektiv som er organisation/förening tror vi att ni kan bidra på ett värdefullt sätt i frågeställningar som rör kulturen i vårt län/region.

Vi bjuder in till samråd i syfte att

- xxx

Fråga/frågor som vi vill lyfta är

- xxx

Från landstinget/regionen medverkar

- namn, befattning, enhet

Ange om möjligt process och tidsplan, samt hur och när återkoppling och eventuell utvärdering förväntas ske.

Informera om eventuella underlag behövs läsas innan mötet.

Vänligen meddela ert deltagande (max x personer per organisation).

Sändlista

INBJUDAN

till samråd

26 januari kl. 18.00 (till ca 20.00)

Netport, Biblioteksgatan 4, Karlshamn

Är du företrädare för en ungdomsorganisation?

Då vill vi träffa dig!

Region Blekinge vill att fler kulturföreningar ska vara med i planeringsarbetet inför den nya kulturplanen. Regionen har i uppdrag från staten att skriva kulturplaner för att skapa en regional strategi för kulturen. Ungdomsföreningarna har inte varit med i tidigare processer på det sätt som Region Blekinge önskat. Därför bjuder vi nu in till denna träff.

Vi vill veta vilka utmaningar och önskemål som finns bland era organisationer och höra om det finns förslag för hur vi kan utveckla kulturen i regionen.

Region Blekinge har ingått ett samverkansavtal med Ideell kulturallians (nationell samarbetsorganisation för civilsamhället) som går ut på att utveckla samråds-processerna och stärka föreningslivets roll i arbetet med kulturplanen.

Denna träff ingår i det arbetet.

Under mötet kommer Region Blekinge och Ideell kulturallians att presentera sina verksamheter. Vi ser gärna att de medverkande föreningarna också presenterar sig.

Vi hoppas att det här är starten på en bra och långsiktig dialog!

Vi bjuder på fika under kvällen. Anmälan sker till anna.maris@ideellkultur.se

Det går också bra att ringa och anmäla sig på telefon 0722 520529.

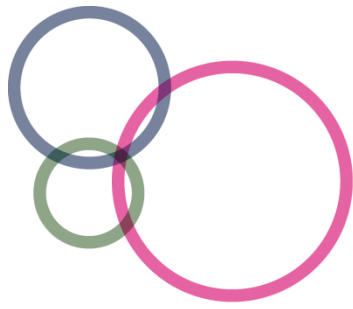
Gå med i vår facebook-grupp: <https://www.facebook.com/groups/ikablekinge/>

Mer information om Ideell kulturallians finns på www.ideellkultur.se

Information om region Blekinges kulturplan hittar du här:

http://www.regionblekinge.se/a/uploads/dokument/Strategidokument/RB_Kulturplan_2015-17_ver9_webb.pdf

Om du känner till någon organisation eller förening som borde vara med och inte fått någon inbjudan är vi tacksamma om du hör av dig till oss, så kan vi bjuda in dem också.

IDEELL
KULTURALLIANS

KiCK

KVALITET I CIVILSAMHÄLLETS KULTURSAMVERKAN

Inbjudan till "Öppet Förmöte"!

Den 9 februari kl. 18.30 – 20.30, Barnårdsgatan 13, Uppsala

En stor del av kulturutbudet i Uppsala län är beroende av att det finns ideella krafter som organiserar, arrangerar eller medverkar själva i skapandet av kultur. Det som ligger till grund för regionens kulturarbete är deras kulturplan. Region Uppsala län är nu inne i arbetet med att ta fram en ny kulturplan som skall gälla från och med 2018. I detta arbete ingår att lyssna på de föreningar och ideella aktörer som finns i länet och därför kommer regionen att kalla till ett samrådsmöte den 27 februari.

För att öka möjligheten för ideella krafter att påverka kulturplanens innehåll bjuder vi nu in till ett öppet förmöte. Tanken med förmötet är att vi ska enas kring gemensamma frågor som vi vill ska komma in i kulturplanen. Detta lägger vi sedan fram gemensamt under samrådsmötet.

Vi, Ideell kulturallians och arbetsgruppen tror att frågor som berör långsiktighet är något många föreningar anser som viktigt. Därför har vi tagit fram tre diskussionsfrågor på temat:

- Vad behövs för att öka barn och ungas delaktighet i kulturen?
- Hur får vi till långsiktig och stabil finansiering för våra verksamheter?
- Vad krävs för att det ska finnas ändamålsenliga lokaler för kulturverksamhet i hela länet?

Även om du inte deltog på förra mötet så är du välkommen att komma och ta gärna med dig andra från föreningslivet som är intresserade av att diskutera frågorna. Det här är en bra tillfälle att träffa och nätverka med andra inom kulturen.

Vi bjuder på fika (te/kaffe och en smörgås).

Anmäl dig vi länk här: <https://goo.gl/forms/twflb1A3aU7KUViQ2>

Varmt välkomna!

3. Genomförande av samråd

Form av samråd

Det kan vara en utmaning att välja rätt form för samråd så att mötet skapar de bästa förutsättningarna att lyckas med syfte och målsättning med samrådet.

Utgå från målbilden när du bestämmer vilken mötesform som passar bäst. Det är till exempel inte rättvist mot deltagarna att kalla till ett visionsmöte om man inte har för avsikt att fånga in de visioner som presenteras. Var noga med att välja samrådsform utifrån den information du faktiskt behöver.

Försäkra dig om att du vet definitionen på en mötesform innan du går ut med den. Aviserar man till exempel Open space, så betyder det att deltagarna själva sätter agendan. Den som vill skapa ett ämne och leder sedan själv en diskussion om det. Om ämnena på en Open space är förutbestämda kommer de deltagare som känner till samrådsformen att bli besvikna, eftersom de då förväntar sig att de själva får sätta agendan.

Om politiken redan beslutat att man vill arbeta med vissa frågor är det bra att välja en cafémodell med förutbestämda ämnen och låta de inbjudna diskutera dessa ämnen. Vill man arbeta med till exempel lokalfrågan kan man då fråga de inbjudna HUR de vill att man ska arbeta med ämnet, vad som inte får glömmas och vilka råd regionen kan få i frågan.

Om du ska arrangera ett informationsmöte är det bra att det finns någon form av interaktivitet. Det kan vara att man presenterar sig och sin förening eller att det läggs in utrymme för dialog i mindre grupper "bikupor" där folk får diskutera och ge någon form av återkoppling på den information de fått.

För att skapa en förutsättningslös dialog kan rundabordssamtal vara nyckeln. Här baserar man dialogen på "rundor" och låter alla redogöra för sin vinkel på en fråga i syfte att komma framåt inom ett ämne. För rundabordssamtal krävs en långsiktig dialog och viljan att upprätthålla den måste finnas. Samråd kan också byggas ut till arbets- tema- eller processgrupper som vid flera tillfällen möts för att arbeta tillsammans med en eller flera frågor. Om ett större engagemang krävs från deltagarna bör dessa arvoderas.

Tid och Plats

Valet av tidpunkt för samrådet är beroende av målgrupp och syfte. Är samrådet riktat gentemot institutioner och anställda inom förvaltningar så fungerar dagtid bäst. Öppnar man upp samrådet till att också innefatta företrädare av civilsamhället får man ha i beräkning att det är främst de större regionala föreningarna med personal som framförallt deltar. Är målgruppen ett brett civilsamhälle måste samråd ske utanför ordinarie arbetstider, kvällar och helger.

Platsen har betydelse utifrån flera perspektiv:

Makt – Val av plats kan signalera nivå på mötet, angelägenhetsgrad, vilket typ av möte som man bjuds in till. Att arrangera ett rundabordssamtal med företrädare för civilsamhället i förvaltningens lokaler kan bidra till att det uppfattas som viktigt. Bjuder man in civilsamhället i samma lokal men under dagtid och med en inbjudan som riktar sig främst mot en annan målgrupp kommer det uppfattas annorlunda.

Tillgänglighet och lämplighet – Utifrån att hänsyn tas till funktionsnedsättning, avstånd och möjlighet att ta sig till och från platsen. Det är både en fråga om tid och kostnad för att åka till ett samråd. Utgifter som ibland måste tas ur egen ficka.

Våra olika roller

Det råder allt som oftast en obalans i maktförhållande i möten mellan människor. Det kan vara makt, status, bildning, ålder, kön, etnicitet som skapar ojämnavikt. Det är ingenting som i stunden går att förändra. Däremot kan vi vara uppmärksamma och förberedda inför ett samråd om våra olika förutsättningar och roller.

- Hur skapar vi en välkommande känsla för deltagarna?
- Hur ser vi på deltagarna?
- Är vi neutrala, nyfikna, nedlåtande, ödmjuka, stela, byråkratiska, rädda?
- Hur skapar vi ett samråd som inte utesluter deltagare?

Språk och begrepp

Det vimlar av interna begrepp som förkortningar och fackord som både skapar inkludering och exkludering. Det är därför bra att förbereda sig innan och fundera över vilken målgrupp som samrådet riktar sig till. Det är bättre att vara tydlig och göra en presentation där begreppen förklaras. Det är samtidigt en balansgång mellan att inte förenkla språket så att det kan uppfattas förolämpande. I samtal kan man alltid börja med att ställa en fråga. "Jag jobbar med Kilen, vet du vad det är? "

Att undvika omedveten härskarteknik

Det kan vara bra att förstå och vara medveten om olika härskartekniker som finns och som även tar sitt uttryck i samverkan med civilsamhället. Regionerna har ett mycket stort övertag över civilsamhällesorganisationerna, när det gäller faktisk makt i samhället, inflytande, finansiering, resurser och kapacitet. Men civilsamhället har en egen agenda och dess organisationer har ofta egna strategiska planer och mål som de vill uppnå och som inte alltid är förenliga, vare sig med varandras eller med de regionala strategierna.

När regionernas företrädare möter civilsamhällets i dialog är det viktigt att man tänker på att vara ödmjuk och att visa respekt för företrädarna. Ofta kommer de till samråd på obetald arbetstid och bär med sig både kunskap, samarbetsvilja och sina egna resurser.

Här behöver regionala tjänstemän vara uppmärksamma på sitt eget beteende. Ofta är de högsta tjänstemännen privilegierade och har gott självförtroende. De är vana att bli lyssnade till. De är vana att bestämma. De är vana att arbeta för en organisation som har hög status i samhället och som har stort inflytande och stor bestämmanderätt över regionala strategier och tar beslut som påverkar många människor.

Civilsamhällets företrädare är ofta ideellt engagerade. I vissa fall kommer företrädarna från grupper som inte är vana att bli lyssnade till, ibland inte är vana vid att få bestämma utanför sina egna verksamheter. De arbetar, ofta utan arvode, för organisationer som inte har den status de förtjänar i samhället och har mer begränsade möjligheter att påverka sin organisations resurser och förutsättningar. Ibland undervärderar de den kunskap och de värden som de själva och deras organisationer tillför samhället.

Det är viktigt att komma ihåg att det som vissa människor upplever som kränkande inte alls behöver uppfattas så av någon annan. Den egna upplevelsen kan också variera över tid och bero på hur vi känner oss den stunden. Den som känner sig kränkt har dock alltid tolkningsföreträde – det är alltså den som känner sig kränkt som avgör vad som är kränkande – inte den som kränker någon.

”Jag menade inte så”. ”Hen förstod inte” eller ”Du missuppfattar”, är alltså inte fungerande ”ursäkter” för härskarteknik. Det handlar om hur personen som blir utsatt uppfattar situationen. Inte hur den avsågs.

Exempel på hur man som regional företrädare riskerar att kränka civilsamhällesorganisationer:

- Genom att visa ett dåligt värdskap genom att bjuda in företrädare till samråd och sedan inte visa intresse för vad de har att säga.
- Genom att glömma bort eller hoppa över personer vars tur det är att tala.
- Genom att prata med någon mötesdeltagare, då någon annan har ordet.
- Genom att fördjupa sig i sin mobiltelefon eller på annat sätt visa ointresse för det som förmedlas.
- Genom att ifrågasätta organisationers verksamhet och värdet av densamma inför andra.
- Genom att i ett stort överläge försöka överglänsa organisationernas verksamhet då man i för stora ordalag beskriver sin egen verksamhet som ”bättre”, till exempel om en förening berättar om sitt arbete med integration, själv framhålla hur mycket pengar regionen lägger på samma aktivitet, på ett sätt som förminskar föreningens arbete.
- Att på olika sätt utestänga företrädare ur gemenskapen, genom att hälsa hjärtligt på de man känner, men inte direkt på de man inte träffat förut.
- Att vara en dålig gäst genom att vilja göra om på dagordningen i ett möte dit man blivit inbjuden eller inte hålla sig till förutbestämda tider.

- Att bli avbruten eller tolkad, det vill säga man går in och förklarar vad personen menar utan att faktiskt själv veta. Då är det bättre att ställa frågor till personen som pratar.
- Att bli utsatt för fördomar eller rasism, det vill säga personer visar att de tror sig veta vad någon annan kommer att säga, göra eller hur hen är som person baserat på ålder, kön, klass, sexuell läggning, nationalitet eller hudfärg.

Kränkningarna kan vara

- Aktivt planerade
- Inträffa i stunden
- Sådana som man kommer på efteråt
- Sådana som man inte förstod att man utsatte någon för

Givetvis kan alla göra fel eller säga fel. Då är det bara att be om ursäkt.

Tips och frågor i särskilda samråd

Här finns listade exempel på frågor som kan vara bra att ha inför ett mindre samråd med nya föreningar. När civilsamhället ska göra en presentation om sin verksamhet handlar det nästan uteslutet om just verksamheterna, ibland på en väldigt detaljnivå. Om samrådet är till för att få en fördjupad bild över vad föreningarna gör så går det många gånger väldigt lätt. Men om syftet är att sätta ett lokalt kulturellt föreningsliv i ett regionalt perspektiv eller få en bredare bild av läget och kanske se över hur olika institutioner skulle kunna spela en större roll. Då behöver man ställa frågor.

1. Samverkar ni med ett studieförbund?
2. Har ni kontakter med en institution (räkna inte med att alla vet vilka länsinstitutioner och vilka uppdrag de har)?
3. Har ni varit här tidigare?
4. Är ni kopplade till en nationell organisation?
5. Finns ni regionalt organiserade?
6. Har ni föreningsbidrag/stöd från regionen?
7. Söker ni externa projektmedel (från exempelvis fonder, staten)?
8. Har ni barn eller ungdomsverksamhet?
9. Har ni lokal?
10. Hur fungerar er relation med kommunen/institutionen/annat?
11. Har ni funderat över hur ni skulle vilja samarbeta med institutionerna?
12. Finns det hinder i ert arbete med att utveckla föreningens verksamheter?
13. Vi har bjudit in till samråd runt kulturplanen, har ni fått inbjudan? Om ni valt att avstå från att delta, varför har ni gjort det valet?

4 Uppföljning

Lathund för utvärdering

1. Blev syftet och målet med samrådet tydligt presenterat?
2. Stämde intentionerna med samrådet syftet och målet med samrådet?
3. Var urvalet av organisationerna ändamålsenliga utifrån syfte och mål med samrådet?

Principerna

Självständighet och oberoende

1. Hur har de inbjudna organisationerna uppfattat möjligheten att avvika från regionens/landstingets ambition och inriktning på samrådet?
2. Har region/landsting varit tydlig med de förutsättningarna att organisationerna förväntas bidra till att syftet med samrådet uppfylls?

Dialog

1. Hur har region/landsting inför samrådet bidragit till att samrådet präglats av ansvar och ömsesidighet?
2. Hur har region/landsting inför samrådet bidragit till att samrådet möjliggjort att samrådet utgått från bådas förutsättningar och bådas perspektiv och kompetens?

Kvalitet

1. Hur väl har region/landsting förmedlat syftet med samrådet?
2. Har region/landsting förberett organisationerna utifrån organisationernas möjlighet att bidra till att syftet med samrådet uppfylls?

Långsiktighet

1. Hur har region/landsting skapat bästa förutsättningar för organisationerna att delta utifrån tid och geografiska förutsättningar?
2. Hur har region/landsting skapat förutsättningar för att omhänderta inkomna synpunkter på samrådet, både ifråga om process och i sak?

Öppenhet och insyn

1. Hur väl har region/landsting förmedlat hur samrådsprocesserna ska se ut och varför?
2. Hur tydlig har region/landsting förmedlat till organisationerna vilka förväntningar går att ha på samrådet?

Mångfald

1. Hur har region/landsting lyckats förmedla att olikhet i samrådet är en tillgång utifrån perspektiv som innovation och mångfald?
2. Hur har region/landsting lyckats förmedla att urvalet av organisationer har sin utgångspunkt i olikhet och perspektiv?

EU-koden medverkan i beslutsprocesser

Den europeiska koden för idéburna organisationers medverkan i beslutsprocessen utgör tillsammans med principerna utgångspunkt för samrådsmodellen. Med stöd av koden kan det civila samhällets involvering i kultursamverkansmodellen kartläggas och tydliggöras. Formen för deltagande i de olika beslutsstegen är dock ett medel och inte ett mål i sig. Koden presenteras i metodstödet som en checklista för kvalitetssäkring. Checklistan ska vara ett stöd gällande, identifieringen av vilken typ av samråd som bör användas för olika syften, motivering till hur samråd används i varje enskild process, även om processen inte var bestämd på förhand, förbättra samråd som form och kommunikation internt i landstinget eller regionen.

Matris för medverkan i beslutsprocesser

STEG I DET POLITISKA BESLUTSFATTANDE						
NIVÅER AV DELTAGANDE	Fastställande av agenda	Formulering	Beslut	Genomförande	Granskning	Omformulering
Partnerskap						
Dialog						
Samråd						
Information						

Olika nivåer för medverkan

Information – lägsta nivån av medverkan och består i regel av enkelriktad information från myndigheterna.

Samråd – En form av initiativ från myndigheter som efterfråga input om särskilda politiska frågor från olika aktörer. Myndigheter bjuder in civilsamhället och inbjuder dem att ge kommentarer, synpunkter och feedback.

Dialog – Initiativ till dialog kan tas av båda parter. Dialog kan endera vara bred eller mer av samverkande form. Bred dialog bygger på gemensamma intressen och eventuella gemensamma mål för att ha regelbundet utbyte av synpunkter. Samverkande dialog bygger på gemensamma intressen för att utveckla ett särskilt politikområde eller för att lösa ett gemensamt problem.

Partnerskap – Förutsätter ett delat ansvar i varje steg i den politiska beslutsprocessen från att fastställa agendan, formulera politiken, fatta beslut och genomföra politiska initiativ. Den högsta formen av deltagande.

Koden kan vara ett stöd genom att:

- Många inom civilsamhället har kunskap om koden.
- Det blir lättare för region/län att identifiera vilken typ av samråd som bör användas för olika syften.
- En checklista och påminnelse för hur man gör när man vill planera, kommunicera, genomföra och utvärdera samråden.

Kick - projektet i matris

Exempel i matris:

Partnerskap	Förslag till samarbetsavtal med IKA om kartläggning.		Gemensamt beslut om att ansöka.	IKA flyttar in i läns museets lokal.		
Dialog	Dialog om behovet av ett breddkultur-Centrum med IKA och läns museet	Dialog om gemensam projektansökan till KUR		Kontinuerlig dialog om upprättandet av breddkulturcentrum		Dialog om fortsatt verksamhet efter projektets slut. Dialog om fortsatt finansiering.
Samråd	Informerar om KP och ber CS ge synpunkter				IKA bjuds in för att redogöra för verksamheterna	
Information	Nya bidragsregler för kulturföreningarna					
	Fastställande av agenda	Formulering	Beslut	Genomförande	Granskning	Omformulering

Analys av inbjudan

Exempel:

1. Flera loggor kan skapa otydlighet om vem som faktiskt bjuder in till dialogträff. I det här exemplet är det både Landstinget i Uppsala län och Ideell kulturallians som bjuder in. Det bekräftas senare i texten.

Inbjudan

till dialogträff

2. Har vi kommunicerat ut rätt nivå på mötet (EU-kod)? Enligt EU-koden är mötet att ses som ett samråd.

12 oktober kl. 18.00 (till ca 20.00)

Regionens hus, Storgatan 27, Uppsala

3. Mötet är förlagt på kvällstid i Uppsala där flera av föreningarna har sitt säte. Bästa förutsättningar för föreningarna att delta utifrån geografiska förutsättningar och tid. (Långsiktighet)

Är du företrädare för en etnisk kulturförening?

4. Företrädare - tydlig nivå
5. Etnisk kulturförening - tydlig målgrupp

Då vill vi träffa dig!

Uppsala läns landsting och Ideell kulturallians vill att fler kulturföreningar ska vara med i planeringsarbetet inför den nya kulturplanen. Landstinget har i uppdrag från staten att skriva kulturplaner för att skapa en regional strategi för kulturen.

6. Syfte - Att målgruppen ska vara med i planeringsarbetet inför den nya kulturplanen.

För att kulturplanen ska kännas viktig för alla, måste också alla få göra sin röst hörd. Det behövs en mångfald. De etniska kulturföreningarna har inte varit med i tidigare processer på

det sätt som Ideell kulturallians och Uppsala läns landsting önskat. Därför bjuder vi nu in till denna träff.

7. Uttrycker ett behov av att flera behöver höras i samverkansprocessen.
(Mångfaldsprincipen)

Vi vill veta vilka utmaningar, önskemål och förhoppningar som finns bland era organisationer och höra förslag för samverkan med andra föreningar, kommunerna, muséer, teatrar och andra kulturaktörer.

8. En ny målgrupp som inte deltagit tidigare bjuds in för att bidra med sin kunskap.
(Kvalitetsprincipen)
9. Här beskrivs förväntan över vad organisationerna kan bidra med. Det gör det möjligt för föreningarna att förbereda sig inför samrådet. (Öppenhet och insyn princip)

Under mötet kommer Landstinget och Ideell kulturallians att presentera sina verksamheter. De medverkande föreningarna är också välkomna att presentera sig om de önskar. Vi hoppas att det här är starten på en bra och långsiktig dialog!

10. Öppnar upp för möjlighet att samråd blir till dialog. (EU-kod)

Vi bjuder på fika under kvällen. Anmälan sker till anna.maris@ideellkultur.se. Det går också bra att ringa och anmäla sig på telefon 0722 520529.

Uppsala läns landstings kulturplan hittar du här: <http://www.lul.se/regionalkulturplan>

11. Möjlighet för föreningarna att läsa på och förbereda sig inför mötet.
(Kvalitetprincipen)

Ideell kulturallians samlar kulturföreningar för att gemensamt driva frågor nationellt och regionalt. www.ideellkultur.se

Vi bifogar en lista på de organisationer som är inbjudna. Om du känner till någon organisation eller förening som borde vara med och inte är det är vi tacksamma om du hör av dig till oss, så kan vi bjuda in även dem. Hör då av dig till Anna Maris enl. ovan.

12. Genom att bifoga en lista på dem som är inbjudna finns det möjlighet för föreningarna att se om någon saknas. Det ger också föreningar valmöjligheten att avstå om exempelvis en inbjuden organisation är en paraplyorganisation som man är medlem i och kan representera föreningen. (Öppenhet och insyn princip).

